

OPRAVDOVÝ
KREŠTĀN
 POLITICKÝ A SPOLOČENSKÝ TÝŽDENNÍK.
 LUDOVÁ PRÍLOHA „SLOVENSKÝCH NOVÍN“.

<i>Predplatná cena:</i>		Vychodí každú nedeľu.	<i>Redakcia a vydavateľstvo: V Budapešti, VI. okr., Aradi-utca 14.</i>
Na celý rok	2 zl. — kr.	Zodpovedný redaktor a vydavateľ: VIKTOR HORNYÁNSZKY.	Sem sa majú posielat predplatky a dopisy. Nevyplatené listy sa neprijímajú.
Na pol roka	1 „ — „		
Na štvrt roka	— 50 „		
Jednotlivé číslo 8 kr.			

Sňahový tunel v priesmyku.

J e d ?

Turčianskom Svätom Martine vychodiace «Národné Noviny» poctily nás tým, že nám zalichotily, hovoriac o nás, že «Opravdový Kresťan» je pekne písaný. Málo ľudí najde sa na svete, ktorým by pochvala nepadla dobre. My sme tiež len ľudia, a čo by sme tajili, ľudia krehkí, nuž tedy uznať musíme, že veru aj nám dobre padne, keď čierno na bielom čítame pochvalu o sebe.

A napriek tomu, že sme radi, že sa tešíme, keď nás pochvália, chválu «Národných Novín» predsa odmršťujeme, asíce odmršťujeme ju preto, že sme ju nezaslúžili so strany ich a ani sme sa nenamáhali, aby sme si vydobyli uznanie tej strany, ktorej časopisom sú «Národné Noviny». Ale «Národné Noviny» ani tak úprimne nesmyšľajú s tou chválou, ktorou nás na začiatku článku «Protijed» uverejnenom v 140-tom čísle poctily. Lebo keď uznali, že čiastočne (?) bezúhonne a pekne píšeme, že máme dosť ostrú dialektiku, hneď na to oblejú nás chladnou vodou, hovoriac, že jak «Opravdový Kresťan» tak aj «Slovenské Noviny» a «Vlasť a Svet» sú samý jed, ktorý kazí dušu, kazí svedomie slovenského ľudu.

Tedy dľa pochopovania «Národných Novín» v Budapešti vychádzajúce vlastenecké a liberálne slovenské časopisy sú samý jed pre slovenský ľud. Toto smelé tvrdenie menovaného časopisu podvracia, skvele zavracia samé slovenské obecnstvo, ktoré v tak mnoho tisíc výtiskoch číta vlastenocko-liberálne slovenské časopisy bez toho, aby sa na ňom čo len aj v najmenšej miere ukazovali stopy nejakého jedu, nejakkej otravy. Ba práve naopak široké slovenské obecnstvo nahliadlo, že mu budapeštianske liberálno-vlastenecké slovenské časopisy poskytujú skutočne zdravý duševný pokrm, za to si natoľko obľúbilo vlasteneckú slovenskú tlač. Že si široké slovenské obecnstvo skutočne obľúbilo slovenskú vlasteneckú tlač, to je všeobecne známa skutočnosť, čo netaja, lebo tajiť nemôžu, ani samé «Národné Noviny», skrúšene soznajúc, že panslávské dva ľudové časopisy sotva majú 6 tisíc predplatiteľov, kdežto budapeštianske vlastencko-liberálne slovenské časopisy rozposielajú sa vo viac desať tisíc výtiskoch.

Nad touto skutočnosťou lamentujú «Národné Noviny» a hľadajú odpomoc, hľadajú prostriedok, ktorým by boly vstave medzi ľuďom rozšíriť ich nevlastenecké časopisy. Nuž my im poslužíme dobrou radou, ktorú keď budú nasledovať, môžu byť uistené, že časopisy ich budú vychádzať toľko ráz v desať tisíc výtiskoch, koľko

sto výtiskov sa ich teraz tlačí. A tento čarodejný prút, ktorý im premení dosavádne nedostížiteľné sny v skutočnosť, je, nech si zastanú na *postat skutočného úprímného vlastenectva* a môžu byť ubezpečení, že sa Slováci budú k nim v takých húfoch hrnúť, v jakých ich dnes opúšťajú. Nech oprobujú turčiansko-sväto-martinské časopisy podávať slovenskému ľudu taký jed, jaký mu ho my podávame a môžu byť istí, že nebudú mať viac príležitosti ponosovať sa, že nimi vydávané časopisy nenachádzajú dostatočný odbyt.

Jaknáhle turčiansko-sväto-martinské časopisy prestanú na všetko šprihať, všetko pomlúvať, čo je domáce a vychvaľovať čo je cudzozemské, hlavne čo je ruské; jaknáhle nebudú všemožne vyhľadávať každú sebe nepatrnejšiu príležitosť, len aby mohli do vlastného hniezda špiniť: hneď sa rozšíria po Horniakoch v tisíce a tisíce výtiskoch.

Turčiansko-sväto-martinské časopisy napriek tomu, že už toľké roky vychádzajú, nevedely si cestu prekliessniť k slovenskému ľudu, nevedely si dôveru jeho vyzískať. A príčinou tohoto nenie žiadna úradná moc, ktorá dľa ich zdania odpúdzá Slovákov od ich tábora, lež príčinou toho je výlučne ich nevlastenecký program. V krvi slovenského ľudu prebýva to povedomie, že sme my Uhria a nič iné. A ponevác je toto povedomie pevné, už od tisíc rokov opanovavšie srdcia Slovákov, príroda ich neprijme žiadne bludné náuky o všeslávianskej vzájomnosti, neprijme táraniny o tom, že sú nám najbližšími Česi a Rusi atď. Slováci sa nikdy nespriatelili s takým časopisom, ktorý nemá nikdy pochvalného hlasu o svojej vlasti, ba práve naopak hľadá každú príležitosť, aby našu drahú vlasť pred cudzozemskom zneuctil, potupil. Čokoľvek dobrého, užitočného sa u nás stane, o tom sa panslávské noviny buď ani nezmieňa, buď len tak mimochodom to spomenú, jaknáhle ale nejaký cudzozemský časopis donesie našu vlasť dáky potupujúci článok, ten s tou najväčšou radosťou celý uverejnia, len aby mohly zlé hovoriť o vlastnej domovine.

Nie my píšeme jedovate, lež protivníci naši. A ľud slovenský to aj nahliada a preto sa ich stráni a vinie sa k nám, kam ho nenaháňajú žiadne úradné medzítka, lež dobrovoľne stáva si pod zástavu úprímného vlastenectva, ktorého zásady my hlásame. Darmo sa usilujú turčiansko-sväto-martinské časopisy zoškľiviť nás pred slovenským obecnstvom, píšuc o nás, že my otravujeme slovenský ľud. Ľud tento nedá sa od nás odviesť, lebo cíti, že my len dobre smýšľáme s ním, že chceme iba jeho dobro. Keby sme my

rozširovali jed, čo by sme ho jak hrubo cukrom posypali, ľud by predsa pocítil chuť jeho a odvrátil by sa od nás. Daromné by tam boly námahy a hrozby všetkých rychtárov, notárov a slúžnvcov, ľud by časopis náš viac do ruky nevezal. Ponevác ale vidí, že mu my nie jed, lež zdravý, záživný pokrm poskytujeme, tak vďačne berie poučenia naše a sa ich aj pridrža.

Daromné sú všetky pokusy panslávov, aby časopisy svoje rozširovali medzi slovenským ľudom, to sa im nepodari do tých čias, kým nezmenia svoj smer; nepomôže im žiadne mudrovanie, žiadne upodozrievanie iných; jediný prostriedok, ktorý ich časopisy rozšíri je: úprimné uhorské vlastenectvo, lenže tohoto sa oni stránia, jsko čert svätenej vody.

Slovo k rodákam.

Nežijeme dáke zvláštne blažené časy, ba v celku i čiastkach dosť máme príčin k nespokojnosti i obave. Budúcnosť, aspoň blízka budúcnosť, nie je skvelá, prajná, ba ani len ujdavá. To sa nedá tajiť, no obviňovať z toho, zodpovedným niekoho robiť za to, nemáme práva, nemáme dostatočnej príčiny, ak len všeobecne neuznáme a nevyznáme, že vinní sme všetci bez rozdielu a bez výnimky. Jedni viac, druhí menej, ale predsa všetci. Jedni tým, čo robili a robia; druhí tým, čo zbabele zanedbávali a zanedbávajú. Knihy by bolo možno písať o tomto predmete bez toho, aby sme ho vyčerpali, ba aby sme aspoň i len čo zväčša znázornili. K tomu ale nemáme tuhá dostatočného miesta a nenie to ani nevyhnutne potrebné, lebo kto sa sám nepohrúži do hlbšieho rozjímania o terajšej činnosti človečenstva, tomu by sme pravdu tvrdenia nášho darmo vysvetľovali.

Čo sa samej veci týka, koniec koncov je ten, že s nepatrnými výnimkami všeobecná, no aj odôvodnená nespokojnosť je tu, rozprestiera sa a panuje medzi nami. Vyhostiť, vykynožiť ju nemožno, lebo má mnoho takých príčin, ktoré odstrániť ani jednotlivci nemôžu, ani štát nie je vstave. Proti týmto sa brániť len tak môžeme, keď spojenými silami, myslou svornou na odstránení týchže rozumným postupovaním neunavne budeme pracovať. To je ťažká úloha, ale výsledok, dľa zkušnosti vekov je istý a namáhania hodný. Vec táto je natoľko vážna, že časom neopomenieme vrátiť sa ku nej, no nateraz chceme rozjímať o inom.

Všeobecná nespokojnosť okrem hor označených vecných, má aj iné príčiny, ktoré zapríčiňujeme si nerozvažne a nesvedomite *sami*, za ktoré tedy sebe a spoločenstvu sme zodpovední — bez pardónu.

Známo je každému a každý to uzná, že úmyselná krivda a úraz väčšmi dotkne a väčšmi bolí, ako keď sa to nechtiac, náhodou proti vôli stane. Tento pocit je tým trapnejší, keď tú krivdu zapríčini taký, ktorý je povinný zastávať a podporovať.

Známo je ďalej i to, že tí a takí, ktorí sú povolani a povinnovati viesť, riadiť, rozhodovať, určovať, jedným slovom takzvano: panovať, tí musia mať istú auktoritu, vážnosť, bez ktorej svoje významné povolanie nie sú vstave plniť, a kto túto auktoritu zľahčuje, podrýva, ničí, ten dvojnásobne hreší. Auktorita dáva rozkazu platnosť a ochotný zdar; kdežto trestná vynútenosť najviac je kepeňom po dáždi.

Nuž tedy prečo sme natoľko nespokojní? Odhliadnuc od vecných príčin, ktoré sú tiež nie malé, zvlášte preto, že našli sa medzi nami, ziaľbohu mnohí, ktorí v besnej zúrivosti, k dosiahnutiu ináčej oprávnených cieľov, nestúpajú cestou zákonitosti a slušnosti, lež cestou zrejmej lže a falošnosti. Ponevác dľa našej ústavy všetka moc a vláda zakladá sa na lude a z neho pochádza, aby túto moc a vládu z rúk terajších faktorov, činiteľov vyrvali a sebe si zadovážili: všeobecné, na celej zemeguli jednako neprajné hospodárske, priemyselné a kupecké pomery nedovoleným, neslušným ba hanebným spôsobom použili k tomu, a y ľud rozdráždili, pobúrili. Nepoukázali oni na vecné i osobné príčiny všestrannej a všeobecnej biedy, ktorých je na stá, a ktoré ináčej i menej zbehlému dosť snadno je poznať, lež všetku vinu nedostatku, biedy a núdze svalili jednoducho na štát, tedy na vládu a vrchnosť. Ba vo svojej zaslepenosti išli tak ďaleko, že neočate, určite tvrdili ľudu, že vláda a úrady úmyslne, chtiac ho krivdia, tlačia a vyrátano do biedy a úpadku tisnú.

Kto «Kresfana» a «Alkotmány» číta, dá mi za pravdu. Výpovede, ako: «Vo vyššej (čítaj vládnej) politike všetky prostriedky zakupovania duší staly sa výsadou strannej moci.» «Terajsia vláda cukrovú politiku prevádza, nemá sily, nemá známky. Do ligotavého zlatého rámu vloží svoj program, sľubuje **všetko**, a takmer *nič neurobí*. Záujmy malých gazdov, malých remeselníkov a malých kupcov *nepodporoval do najnovších časov* (rozumej kým ľudárov nebolo) **nikto**. Preto ide na vnivoč hromada nižšej vrstvy.» Takto kresťansko-pravdive horlí podvodca Zichy. «Liberáli veria, že *len peniaz blaží*. Liberalismus je otcom, červený socialismus synom a anarchismus vnukom. Liberalismus pod rúskom slobody **všetko k úpadku** doviedol. *Čo je politika? Klamstvo*.» «Vráťme sa k zásadám kresťanským: nech zije ľudová strana!» Takto *kortešuje* kňaz Robicsek. «Tridsať rokov len pustošenia vidíme v krajine. Kam sa

podely: spravodlivosť, česť a statočnosť? *Krajinská správa je nakazená, nie z ľudu čerpá silu, ale prichodci (židia) ju dirigujú. Vláda len preto podporovala vicinalistov, aby jej prirvženci k peniazom prišli. Milliony zhabali takto.* Takéto pravdy (?) hlása ľudár Major.

Takto by sme pokračovať mohli i do neko-nečna. Ba nádavky, pomlvy a upodozrievania o mnoho ľahšie by sme citovať vedeli, no také podlosti opakovať bráni nám slušnosť. A nová hviezda ľudárska akýsi Kaufmann ešte opovží sa nasledovne ponosovať: «*Bárs aké štrbenie auktority príčinou je nenakáranosti a mravnej spustlosti.*» Nuž, pre Pána Boha, ktože tupí, kazí a nivočí auktoritu? My, či oni? Či len i jeden vlas nechajú nedotknutým na bárskom, jestli je nie ľudárom? Nuž či nie sú oni *onou* príčinou všeobecnej nespokojnosti, ktorá od nás samých závisí? Ovšem že sú, a vieme že to pozná i uzná časom každý spravodlivý syn ľudu. *Pravdomil.*

POLITICKÉ ZPRÁVY.

Zahájenie delegácií. Kráľ v piatok, to jest 1-ho decembra zahájil vo Viedni porady delegácií. Najprv bola na poklone uhorská delegácia a zatým rakúska. Predseda uhorskej delegácie gróf Július Szapáry upravil na kráľa dlhšiu reč. V tejto reči pripomenul predovšetkým ten ťažký úder, ktorý zastihol kráľa odumretím kráľovny a spolu ubezpečil kráľa, že bez výnimky každý Uhor cíti veľký bôľ nad ztratou milovanej kráľovnej. Zatým vyslovil radosť nad tým, že Uhorsko v kráľovi má najistejšieho ochranu svojich konštitucionálnych práv. Potom prejdúc na úlohy delegácie, prizvukoval svedomitú ohotu ku ustáleniu tých trov, ktoré sú potrebné k zabezpečeniu bezpečnosti monarchie, ale pritom bude brať ohľad aj na *neprajné hospodárske pomery*. Konečne vyslovil nádej, že delegácia bude spokojná, že pokoj následkom trojspolku a dobrého pomeru s ostatnými veľmocami nebude narušený, prijal jeho veličenstvu dlhého zdravia, aby ešte nepočtetné roky mohol sa presvedčovať o tej poddanskej vernosti a pritulnosti, ktorou sa každý Uhor chová naproti jeho veličenstvu.

Jaknáhle utíchlo hlučné eljenovanie, kráľ odpovedal na reč grófa Szapáryho. Ďakoval za úprimnú sústrasť prejavenu nad odumretím kráľovnej a zatým prešiel na líčenie politického rozpoloženia, o ktorom sa nasledovne zmienil.

Pomery monarchie ku vonkajším mocnostam za-držaly bez výnimky *nezmenený priateľský ráz*, tak že môžeme ničím nekalené *udržanie európskeho pokoja s oprávnenu dôverou i na budúce očakávať*. Za najpevnejšiu záruku tohoto aj nabadúce, jako dosavád, pokladám *nerušené udržanie úzkeho a dôveryplného pomeru udržo-*

vaného s našimi spojencami Za záruku ďalšieho pokoja môže slúžiť svorné účinkovanie všetkých vzdelaných štátov na tohoročnej hágskej konferencii, ktorá byvše svolaná na náradu jeho veličenstva ruského cisára podáva nám nádej, že pokoj bude udržaný.

Ďalej vyslovil potešenie nad tým, že s Ruskom úplne súhlasíme v otázke Balkánu. Čo sa týče vojny v južnej Afrike, do tejto sa nezamiešame síce, pritom všetkom ale vrelou túhou monarchie je, aby krveprelievania bolo čím skrôr zastavené. Spomenúce pozdvihnutie platov vojenských dôstojníkov, podotknul, že toto povýšenie platov vyžadovala slušnosť. Ubezpečil delegácie, že do rozpočtu armády bolo vzaté iba to, čo je nevyhnutne potrebné. S vyslovením tej nádeje, že delegácie s vlasteneckou horlivosťou zodpovedajú svojmu povolaniu, dokončil kráľ reč.

Zatým prijal členov rákúskej delegácie, ku ktorým povedal tú samú reč, čo uhorskej delegácii.

Rozpočet spoločných ministerstiev. Spoločný finančný minister Benjamin Kállay minulý piatok predostrel delegáciám rozpočet spoločných ministerstiev. Požiadavky všetkých troch spoločných ministerstiev (totižto ministerstva zahraničia, ministerstva spoločnej armády a spoločného finančného ministerstva) obnášajú 346 millionov 700 tisíc korún; po obtiahnutí príjmov zo spoločného cla a príjmov jednotlivých ministerstiev zostane nezaokryté 212 millionov 397 tisíc korún; z tejto summy pripadne na Uhorsko 34 a 4 desiatiny percenta, to jest rovným počtom 73 miliony 65 tisíc korún.

Porady delegácií. V sobota, 3-ho decembra, vydržoval rozpočtový výbor uhorskej delegácie zasadnutie, na ktorom bol predostrený rozpočet ministerstva zahraničia, pri ktorej príležitosti minister zahraničia gróf Goluchovski podal obšírnu zprávu o pomere našej monarchie k ostatným štátom a mienku svoju o svetovom politickom rozpoložení.

Dľa tejto zprávy všade vidieť snahy, aby bol pokoj udržaný, tieto snahy nezmarí ani vojna v Afrike, lebo vlády nástoja na tom, aby vojna táto bola obmedzená len na Afriku. Spomenúce trojcisársky spolok, prizvukoval, že sa nemáme čo obávať, žeby bol pomer našej monarchie k Nemecku a Taliansku otrasený; trojspolok bdie nad tým, žeby pokoj nebol narušený. Najnovšie nebezpečenstvo hrozí na horúcom Východe, v tomto ohľade panuje ale užšie dohodnutie medzi našou monarchiou a Ruskom. Dľa tohoto dohodnutia ani my ani Rusko nebudeme sa miešať do vnútorných záležitostí štátov na Balkáne. Pomer našej monarchie oproti európskym západným štátom je uspokojujúci. Po prednesení všeobecného politického rozpoloženia, prešiel minister na obchodnú politiku našej monarchie.

Minister ponosoval sa na tú nevšimavosť, ktorá u nás panuje ohľadom obchodnej politiky, kdežto všade zimnične pracujú na tom, aby si zaopatřili novú pôdu pre obchod, nové tržištia. Ovšem k tomuto v prvom rade potrebné je dokonalé loďstvo, kdežto naša flotta je *solva*

dostatočná ku ochrane brehov monarchie. Je svrchovaný čas, aby sa naša pozornosť obrátila na zamorský obchod a na osilnenie našej floty, čo je potrebné ku zdarnému vývinu nášho obchodu za morom. Na konci svojej reči minister upozorňoval delegátov na stále *vzrastanie vyťahovania* z monarchie, proti ktorému dosavadne poriadky dokázaly sa byť nedostatočnými. Následkom tohto minister postavil otázku, že či by ztrata, ktorú monarchia trpí ubývaním pracovných síl, nedala sa nahradiť tak, že by sme založili niekde za morom kolóniu, kam by sme vyťahovalcov vyvážali, čím by sme si *nadobudli nové tržisko a to práve pomocou vyťahovalcov*. Tento spôsob považuje minister za jedine praktický a v jeho prevedení majú konať obe vlády spolu so zahraničným úradom. V ministerstve zahraničia až aj základne zúčastňujú túto otázku a minister pevne verí, že prevedenie tejto otázky obe vlády budú podporovať.

Na predostrenie ministra porobili niektorí členovia delegácie krátke poznámky, načo bol rozpočet prijatý. Ďalšie pojednávania delegácií boli zatým odročené na ten čas, keď parlamenty vybaví návrh zákona o ustálení kvóty. Členovia uhorskej delegácie vrátili sa v nedeľu nazad do Budapešti.

Porada liberálnej strany. Prv než snem začal v pondelok pojednávať návrh zákona o kvóte, vydržavala liberálna strana v nedeľu večer poradu, ktorej jediným predmetom bol spomenutý návrh o kvóte. Na túto poradu bol politický svet veľmi zvedavý, lebo sa nevedelo, ako sa budú chovať voči pozdvihnutiu kvóty bývalí členovia národnej strany, ktorí boli predtým rozhodne proti povýšeniu; zvlášte Ferdinand Horánszky bojoval proti povýšeniu, ba vydal aj jednu knihu, v ktorej dokazoval, že by Uhorsko nemalo ani toľko platí, koľko platilo dosiaľ. Ďalej aj to sa očakávalo, že na porade viac členov oznámi vystúpenie z liberálnej strany. Porada skončila sa so všeobecným uspokojením. — Návrh zákona o kvóte rozložil vyslanec Neményi, načo povstal gróf Apponyi a vyhlásil, že *povýšenie kvóty nielen že odhlasuje, lež ak bude treba za kvótu povie reč v sneme* a toto svoje stanovisko odôvodnil tým, že voči jednohlasnej žiadosti Rakúšanov straníva povýšenia uhorskej kvóty v našej verejnej mienke neprejavil sa žiadon odpor, vôľa národa neprejavila sa dostatočnou silou proti povýšeniu. Ministerský predseda Széll na to povedal dlhšiu reč, bohatú na dôkazy, ktorými dokázal, že by nebol predstrel tento návrh, keby nebol hlboko presvedčený, že v daných okolnostiach nedalo sa lepšie dohodnutie docieľiť. Po tejto reči povstal Ferdinand Horánszky a vyhlásil, že sa číti jedným byť s tými, ktorí návrh odhlasujú, on však vzhľadom na svoju predošlú akciu nebude hlasovať *ani proti ani za* povýšenie kvóty. Bolo povedané ešte viac rečí, načo celá liberálna strana prijala návrh o kvóte.

Na zasadnutí nikto neoznámil vystúpenie z liberálnej strany, iba na druhý deň vystúpil Franc Herczeg z liberálnej strany s tým odôvodnením, že voličom svojim sľúbil, že bude proti povýšeniu kvóty, následkom toho tedy cíti sa byť núteným zo strany vystúpiť.

Otvorený list gr. Apponyiho. Gr. Albert Apponyi upravil na svojich jászberényských voličov otvorený list, v ktorom odôvodňuje prečo odhlasuje povýšenie kvóty. Gr. Apponyi predovšetkým poukazuje na lahostajné chovanie sa národa v záležitosti kvóty; neprejavila sa žiadna väčšia odporujúca sila, na ktorú by sa vláda bola mohla opierať voči požiadavkám Rakúšanov. Potom poukazuje na tie škodné následky neistoty, ktoré pre nesriadenie záležitosti kvóty javily sa v našom národohospodárskom živote a ktorým učiniť už raz koniec je vlasteneckou povinnosťou. Druhou pohnútkou ku odhlasovaniu kvótového návrhu mu je to, že chce podporovať tú vládu, ktorá jeho dávny program chce uskutočniť a ktorá trapné rozpoloženie v otázke kvóty nezapríčinila, lež zdedila. Má teda dôveru naproti vláde, ktorá už dosavád udomácnila v parlamente a vedení verejnej mienky *otvorenosť a lojalitu*. Keď by teda on a s ním v podobných okolnostiach sa nachodiaci odopreli podporu vláde, vtedy by sice neprešli povýšenie kvóty, ale by mohli vrhnúť do nebezpečia to politické preporodenie, od ktorého jedine očakáva splnenie všetkých nádejí.

Interpellácia v záujme Horniakov. Jako sa „Pesti Hirnap“ dozvedá vyslanec barón Žigmund Perényi chce vládu interpelovať v záležitosti biedy, hroziacej Horniakom.

Z Rakúska. Riadne sa hovorí, že čo pán Boh spojil, to človeče nerozdvojí; o terajších vyjednávaniach medzi rakúskymi parlamentárnymi stranami možno práve protivu toho povedať, totižto, že čo pán Boh rozdvajil, to človeče nespojí. Po dlhšom namáhaní podarilo sa utvoriť smierčí súd, ktorého úlohou je, Nemcov s Čechmi spriateliť. Smierčí súd sa aj radil dlhý čas ale veru nebol vstave spojiť to, čo pán Boh rozdvajil. Česi na porade osvedčili sa, že len tak odstúpia od obštrukcie, jestli že rakúska ríšska rada zákonom uzná českú reč za úradnú v čisto českých okresoch; Nemci sa osvedčili, že túto podmienku neprijímajú, a s tým porada bola aj spečatená.

Ponevadž je teraz už isté, že rakúska ríšska rada nenie vstave pojednávať a vybaviť do konca roku tie predlohy, ktoré do tých čias musia byť vybavené, v Rakúsku musí nastúpiť nejaká zmena. Hovorí sa, že bude zavedený absolutismus, dľa iných zase, že terajšia konštitúcia bude vyzdvihnutá a uvedená nová. — Toto sú pravda predbežne len domnienky, čo sa stane skutočne, to dnes ešte nikto nevie.

Z Afriky. Na africkom bojišti nijak sa nechce zvrtnúť šťastie k dobru Angličanov. Najnovšie chýry hovoria o tom, že povstali v Južnej Afrike obydlení všetci Hollandčania, čím sa položenie Angličanov veľmi zhoršilo, tak že budú prinútení čím skôr posilu poslať do Afriky.

KRAJINSKÝ SNEM

Zasadnutie snemovne vyslancov dňa 29. novembra. Dnes pojednávali vyslanci veľavážny návrh zákona o podporovaní priemyslu.

Po referentovej reči, ktorý odporúčal návrh k prijatiu, začal hovoriť Béla *Komjáthy*, Kossuthista. Rečník tvrdí, že vláda môže akokoľvek podporovať uhorský priemysel, ten sa do tých čias nebude vyvíňať, pokiaľ nebude mať Uhorsko osobitné colné územie. Vyvíňa sa len cukrový priemysel. Ačkoľvek nedrží za dostatočnú tú podporu, ktorá sa poskytne dľa návrhu priemyselným závodom, návrh predsa prijme.

Gróf Béla *Serényi* poukazoval na chyby, pre ktoré sa náš priemysel nevyvíňa. Soštatnenie administrácie, pozdvihnutie platu úradníkom a dôstojníkom vyžaduje peniaze a preto sa treba postarať o nové dôchodkové pramene. Keď máme veľký priemysel, dane ľahšie snášame. Treba preto hľadať, aby výhodami lákaný bol ku nám cudzí kapitál. Je potrebné tvoriť i na vidieku priemyselné strediská. V uhorskom obecnstve je toľko vlastneckosti, že i za drabšie peniaze bude kupovať domáce výrobky, len aby sa náš priemysel pozdvihol a tým krajina bohatla. Návrh prijíma.

Franc *Major* tiež prijíma návrh, ale vyzýva pozornosť vlády na sriadenie záležitosti úveru pre malých priemyselníkov. Poukazuje na slabý vývin nášho priemyslu.

Minister obchodu Alexander *Hegedüs* nechce sa zaoberať s otázkou colného územia, ktorá je už vybavená, upozorňuje však *Komjáthyho*, že akokoľvek mohol sa na spoločnom colnom území vyvinúť cukrový priemysel, tak sa na spoločnom colnom území môžu vyvinúť i ostatné odvetvia priemyslu. V Uhorsku pracuje už 6400 fabrik, treba sa teda postarať, aby sa ďalej mohli vyvíňať. V záujme malého priemyslu tento návrh obsahuje tiež značné výhody, avšak treba sa ešte postarať o priemyselnú výučbu a zdokonaľenie vkusu malých priemyselníkov, lebo malý priemysel môže prísť k platnosti zväčša jako umelecký priemysel. Náš nábytkový priemysel je už schopný konkurencie. Návrh žiada, aby fabriky vzdelávaly a cvičily uhorských a dohliadačov práce. Takto budeme mať vzdelaných robotníkov. Rečník nenie proti cudziemu kapitálu. Je síce pravda, že úroky vyvandrojú, ale keď cudzí kapitál pustí u nás hlbšie korene, tak i úroky tu zostanú a i sám fabrikant stane sa Uhrom. Odporúča návrh prijat.

Štefan *Rakovszky* neprijíma návrh, lebo tak príde k nám cudzí kapitál a ten nás využíva a ničí uhorský priemysel. V Orave na pr. zaniklo súkenníctvo, prečo sa v záujme tohože nezve Kubinyi, oravský vyslanec?

Kornel *Visontai* prizvukuje veľkú potrebu cudzieho kapitálu ku vývinu nášho priemyslu, lebo sme krajina chudobná nemajúca dostatočných kapitálov k väčším priemyselným podnikom.

Árpád *Kubinyi* v osobnej otázke upozorňuje *Rakovszkého* na ten jeho omyl, že je v Orave súkenný prie-

mysel. V Orave súkenníkov niet a tak sa ani nemohol ozvať v prospech ich. Je pravda, že v Orave sú pláteníci, lenže tí nekupčia s uhorským lež s moravským tovarom.

Zatým bol návrh jak vo všeobecnosti tak aj podrobne prijatý.

Zasadnutie snemovne vyslancov dňa 30. novembra. Krátke doeskajšie zasadnutie neposkytuje nič zvlášte spomenutia hodného. Predostretá bola zpráva finančného výboru o kvótovom návrhu, ohľadom ktorej predseda *Perczel* navrhol, aby sa návrh začal v pondelok pojednávať, čo keď bolo prijaté vyslanci sa rozšli.

Zasadnutie snemovne vyslancov dňa 4. decembra. Dnes sa prichytil snem do pojednávania návrhu zákona o kvóte, ktorá práca drahný čas potrvá, až bude snem s ňou hotový.

Referent *Ambro Neményi* odporúčal návrh k prijatiu. To dohodnutie sa kvótových odborov, že Uhorsko bude platiť o 3 percenty viac na spoločné výdavky, nepredstavuje ako výdohytok so strany Uhorska, to ale nemožno tajiť, že sú záujmy Uhorska, nakoľko to bolo možno, zachránené; krivda sa nikomu nestala a neoprávnené požiadavky neboly splnené. Tarcha, ktorá sa na nás pozdvihnutím kvóty uvažuje, nenie ľahká, ale nenie nespravodlivá. Že sa konečne docielilo dohodnutie v otázke kvóty, tým boly zamedzené tie škody, ktoré vyplývaly z toho, že sme sa nevedeli dohodnúť s Rakúskom.

Franc *Kossuth* už zo zásadných príčin neodhlasuje žiadnu kvotu ani žiadne spoločné výdavky. Tým menej odhlasuje túto kvotu, ktorá uvažuje na krajinu nespravodlivú tarchu. Politikou Austrie bolo vždy vycicať Uhorsko. Pozdvihnutie kvóty nenie oprávnené, lebo Uhorsko nezbohatlo natoľko, žeby uvládalo tri percentové pozdvihnutie kvoty.

Potom ministerský predseda *Koloman Széll* odpovedal na interpelláciu Bélu *Barabása* podanú v záležitosti nariadenia spoločného ministra vojny, ktorým naložil, že pri kontrolných shromaždeniach vojnovinní stoja pod vojanskou disciplínou, tedy povinní sú hlásiť sa v úradnej vojanskej reči, slovíčkom „hier.“ Odpoveď ministerského predsedu na túto interpelláciu znela v tom smysle, že minister vojny oprávnený je k vydaniu takého nariadenia. Leu v jednom prípade sa stalo, že jeden rezervista bol trestaný päťdňovým väzením preto, že sa nehlásil vojensky ustaleným slovom „Hier,“ ale i tento trest mu bol odpustený. Kto z rozhadzovania sa hlási „jelen“ om, ten bude trestaný, kto to neučiní demonštratívne, toho nebudú trestať. Prosí odpoveď prijat v známost.

Béla *Barabás* hneď vyblásil, že odpoveď neberie v známost a v svojej náruživosti podotknul, že nad ministrom vojny je ešte väčší pán. Ale keď kráľ oblečie si vojenský kabát, zmizne plášť sv. Štefana a zostane len rakúskym cisárom.

Ministerský predseda *Széll* za veľkého hluku poznamenáva, že ho v celom jeho živote vedie heslo, ktoré bol označil v svojej programnej reči. Tie tri slová totižto: zákon, právo a spravodlivosť sú zásadou jeho ži-

vota. Jestli mu niekto dokáže, že uhorský vojak má právo prehrešiť sa proti vojenskej discipline, vtedy sa poddá. Pokračovanie ministra vojny spočíva na zákone, to musí uznať každý.

Béla Barabás ešte raz krátko odpovedal, že odpoveď neberie v znamosť, na čo sa začalo hlasovať.

Za vzatie odpovede v znamosť hlasovalo 129, proti 41 vyslancov, pokiaľ ale hlasy nesčítali zápisníci, lež pisári nad odpoveďou ministerského predsedu bude sa opätovne hlasovať v zajtrajšom zasadnutí.

S tým sa zasadnutie skončilo.

Sedí Jano ...

Sedí Jano pri novinách,
Hlavou krúti, dumá — húta:
Čo je to tá politika?
Čo parlament a valúta?
Delegácie i kvóta,
Nevyzná sa v tom ani das;
— Kde sa vezme — tu sa vezme —
Černokňažnikov čuje hlas:

«Keď si všade na závade
I tam sa pcháš, kde netreba;
Keď každý krok, ktorý spravíš,
Vždy ti je otázkou — chleba;
Keď to tvrdíš a upieraš,
Čo sa fa ani netýka;
Keď pokoj nikomu nedáš:
Nuž to je vraj — politika.»

«Kde zákony vynášajú,
Tí, čo nie vždy ich aj plnia;
Kde sú zvady, — sfa by v krčme,
— Nádavky sa len tak vlnia, —
Kde väčšiu bárs mýlnu mienku
Neprevážiš umov centom:
Miesto to je takmer sväté —
Menujú ho — parlamentom.

Keď ti bubnom odpredajú
Role i dom, riad i statok;
Keď s rodinou po pýtani
Mal by si ísť na ostatok;
Keď už nemáš, kde bys' hlavu
Mohol skloniť, — nikde kúta:
Nemáš bronzu, nikla, striebra,
Ni zlata, to je — valúta.»

«Keď mládenci na dvoch tancoch
Dostatočne sa naprali;
Obe strany v svojej krčme,
Čo len našli, dodrúzgaly:
Do vedna sa potom sídu,
— Ani jedon však bez — kyja,
A tam sa zas spolu srujú: —
To je tá — delegácia.»

«Dva kone keď v jedno spriahnu,
By fahaly voz spoločne:
Tieto ale fahať nechcú —
Chudák kočiš, — čo si počne?
Vidiac, že z dvoch mršín ide
Jedna čihý — druhá hota:
Dobre vymastí obidve
A to je potom tá — kvóta.»

Trnie Janko, — úžas, bázeň
Sníma mu sen s mladých očí —
Zobudiac sa, kde je, nevie, —
Celý sa mu svet s ním točí.
Či to pravda černokňažník
Vo sne čo mu napovedal?
Hej to zvedeť keby mohol,
Za celý svet by to nedal.

DOPISY.

Hornie Šipice, hontianska stolica.

Blahorodý Pán Redaktor!

Aj ja by rád obznámil našu malú dedinku s ct. čitateľmi tohoto obľúbeného časopisu. Naša dedinka patrí medzi tie najmenšie v celej krajine, lebo má všetko spolu 34 obyvateľov, všetko roľníci. Máme aj malý kostolík aj farára rímsko-katolíckeho; evanjelici tí patria čo filiálka k Drážovcám. Naším patrónom je ostrihomský knieža-primas, ktorému nevieme byť dosť povďační zato, že nás tohoto roku oslobodil od všetkých cirkevných prác; náhradné on platí pánu farárovi, ktorý si teraz sám robí všetko. Po tieto časy má sa reparovať kostol, fara aj zvonica, čo má stáť 3000 zlatých.

Aj tú radostnú novinu môžem sdeliť, že sme od ostrihomského primasa kúpili malý majetok, hory a pasienky. Majetok sme kúpili za 4650 zlatých na licitácii v Kamenici, kam sme vyslali päť obyvateľov s tým poverením, aby licitovali na majetok až po 7 tisíc zlatých. Keď vylicitovali majetok za udaných 4650 zlatých, chceli si ho len oni podržať a nás nechceli do spolku prijať. Po dlhšej dišpute ale hlavne na radu p. rychtára prijatí sme boli aj my do spolku, tak že sa tento majetok podelí teraz medzi 24 gazdov. Už sme ho dali aj premerať a podeliť od jedného inžinira.

Počasiu máme pekné, na jar zostane nám veľmi málo oračky, lebo sa teraz dá veľmi dobre orať.

S pánom Bohom.

Ss. J.

Liptov, koncom novembra.

Slavná Redakcia!

Tieto dni som ponavštívil môjho priateľa v obci K. . . ktorý rozhorčený nad nevďakou a neúctou podlžnou svojím predstaveným a arcipastierom duchovným, podal mi časopis „Ľudové Noviny“ zvaný, ktorý — ponevác som ho prvý krát dostal do rúk — zo všetečnej zvedavosti som prečítal číslo 48., ale bárs by som ho bol šmaril do ohňa alebo s poznámkou: „iď púdro k svojemu pôvodu“ do Martina poslal.

Bedáka — narieka nad slovenským ľudom jakýsi „kňaz“, — ani čoby ten ľud bol o všetko olúpený. Bedáka — narieka, že Slovákom vlada uhorská všetko berie, o všetko ich olupuje a ani — zákonom im popriate práva — udeliť nechce.

Biskupa spišského, — preto že napomína kňazstvo, aby zachovali úprimnú lásku k vlasti a udržali pravého ducha vlasteneckého aj vo svojich a medzi svojimi veriacimi; — biskupa rožňavského ale — preto, že sa osvedčil, že Slovákom by sa lepšie vodilo, keďby znali uhorsky, — nazýva *licitantami!*

Hľa arcipastieri a veľmožia opravdu vlasteneckí! hľa, že sa opovažujete vlastenectvo prizvukovať, takto

vás napádajú a zradcami národa slovenského menujú „noviny kresťanské“ redigované katolíckym kňazom biskupstva spišského! Teda panslávom všetky brízganiny a nádavky sú dovolené, arcipastier ale nesmie svojich veriacich k vlastenectvu povzbudzovať, lebo preto je zradca národa?!

Ja som tiež Slovák, slovenskej matky prsia som požíval, — ale som ešte neskúsil a neskusuje ani žiadan iný Slovák tie krivdy, utlačovania — ktoré nám prepjati panslávi natrúbiť chcú. Nemáme viac povinností, ako rodení Maďari, a tie isté práva a výhody požívame, ktoré aj títo.

Že v štátnych školách vyučujú uhorský? Či by nebolo lepšie keďby sme všetci jednu národnú reč, a to čím skôr znať mohli, než tolko rečí? Že táto reč jedine len uhorská byť môže, — a prečo, — to vieme všetci.

Že vraj Slováci musejú vyvandrovať do Ameriky! Nuž a Maďari prečože ta idú? Prečo ta idú z iných krajín? Prečo ta idú kňazi? Veď tým už len nič nechýbuje tuná? Mamona, — peniaze; — zagazdovať sa chcú s mozoľ robotného ľudu aj v Amerike.

Slováci, Maďari atď. idú do Ameriky, ale sa aj vračajú, nazpät do vlasti. Kolko sa vrátilo kňazov?!

Že vraj v štátnych školách náboženstvo sa nevyučuje! No to je už bezočivé ľuhárstvo. A začo že platí minister náboženstva katechetom? Že je to vraj len almužná! Nuž a konfessie platia za vyučovania náboženstva? — Nikde nič.

Obviňuje v tých novinách aj niektorých dekanov, že vraj dávajú uhorské knižky donášať pre školy, — ba že vraj aj s katechismusu žiadajú uhorské odpovede. Keď že dieťa uhorský rozpráva, prečo by nemohlo uhorský odpovedať; — kým ale uhorský nevie, darmo by sa ho pýtal dekan uhorský, lebo by odpovede nedostal. Načo sám seba klamať, a také pletky písať.

A keď už tak do sýtosti každému naváľal, zas zadiera do biskupa nášho, že vraj vystríha kňazstvo aby pre vraždu námestovskú nerozduchovalo náruživosti proti spoluobčanom židom. Nuž i toto zle učinil? Biskup tým nechcel nič iné, jako pobúrené náruživosti utíšiť, keď ľudové a ľudárske noviny všemožne sa usilujú nesvár, nepokoj a nenávisť rozosiať. A za toto pekné staranie sa o veriacich, je potom odplata tá, že vraj dvaja biskupi licitujú o vacovské biskupstvo.

Netreba týmto arcipastierom licitovať, bo ich zásluhy sú dávnejšie dobre zaznačené; — ba len povinnosť konajú, za ktorú odplatu im dá P. Boh.

My Slováci sme spokojní, lebo slobodne si náš jazyk materinský užívame všade; — že ale aj uhorský sa môžeme naučiť, za to sme len povďační vlade, keď nám k tomu príležitosť podáva. Hej veru by sa zišlo nám Liptákom vedieť uhorsky, aspoň by sme sa potom dohovorili v Komárne, Vacove ba až v Baji, keď šikujeme ta plte; — a to keď si hlúpy si hlúpy, lebo ti závidia panslávi, aby si sa uhorský učil.

Že ale sú na Slovákoch biedni ľudia? nuž veď keď budeme na Dolniakoch bývať, i my sa budeme dobre

mať; — nech ale medzi tieto vrchy príde ten najtuhší Maďar bývať, bude veru biedny; kde zem plodu nedá, všade je tam bieda. Za to ale my žijeme pri malom ale v pokoji, len by nám nezavracali hlavy takito prepíati, — po sláve, chýre túžiaci, — nepokoj a nesvár rozosievajúci panslávi.

Keď Slávnú Redakciu úctive prosím o uverejnenie môjho dopisu, značím sa s úplnou úctou.

Štiavničan.

Múdre ženy.

(Pokračovanie.)

Rychtár sa sobral a pekne v tichosti pošiel do — krčmy . . .

Noc bola tmavá. Celá obec spala, ani len psi neštekaly. Len v krčme sa svietilo, ale tak slabó, že to ledva bolo vidieť.

Rychtár zabúchal.

— Kto je? — opýta sa onedlho ktosi.

— Dobrý priateľ!

— Ty si to, Štefko? — hovorí Konopka otvárajúc oblok. — Práve sme ťa spomínali. Ej, dobre že si prišiel. Poď len dnu, dačo takého si ešte nepočul, jako je svet svetom.

Štefko vnišiel. Mohol vidieť len očervenené tváre, ospalé oči a trasúce sa zraky.

Samý prvý, ktorý oslovil rychtára, bol ten vysokonohý pán, o ktorom stará žena vyprávala.

— Ale pán rychtár! Za nekonečne veľké šťastie si pokladám, že konečne raz prišli medzi nás!

— Ja mám to šťasie, — hovoril rychtár.

— Nech sa páči sadnúť.

— Veru to bude hodno počuť, — ozve sa Konopka: — Jako je to v tej Amerike?

— Také dačo si ešte nepočul? — zamieša sa Sýkorka, ktorý už bol dobrej vôle.

— To hej, ale hosť je nazadku — chopí sa slova tretí — pán Krivonos, otázny pisár.

— Pime tedy, — vykriklí všetci.

— Pime, dotiaľ žijeme, pokiaľ pijeme.

A pili hrozne. Rychtár bol celkom triezvy, keď prišiel, ale Krivonos sa postaral, aby dohonil ostatných. Vždy sa okolo neho motal, obchádzal ho s vyznačujúcou úctou, tak sa vinul k nemu, jako had, keď sa chystá k smrteľnému poštípaniu.

Štefkovi Čižmárovi sa to ale nevýslovne páčilo. Teraz sa pohnul poprvé v duši jeho diabol vysokomyslnosti. Predsa si ty zvláštnejší človek, jako ostatní. Aj ten panský človek to uzná. To šopkala mu do ucha jedna neznáma bytnosť . . . medzi čím si hodne popíjal.

Vieme, že pán rychtár nepíjaval. Za prirodzené teda uzná čitateľ, že mu nebolo treba mnoho. A potom — tak pekne vyprával Krivonos o slobode, svornosti a podelení zemí, že skutočne nie div, keď zapomenul i na svoj rychtársky stav i na opravdový cieľ príchodu

svojho. Len raz vyrieknul nenadále a mimovoľne dačo takéhoto:

— A to sa opovážil povedať jeden vofakto — riekol omámene — že sa tu naše-vaše hrajú.

— Kto to povedal? Čo povedal?

— Zadrhnem ho.

S týmito slovami vyskočili všetci, rychtár sa zdivil. Len Krivonos bol pokojný a usmieval sa potuteľne jako stará líška.

— No — hovoril — a potom? Či by to bol taký brozný hriech? Či ten chudobný človek to má zakázané? Páni vo svojich palotách môžu holdovať a s tíšicami rozkazovať a to všetko slobodno?

— Tak je! — kričal Konopka.

— Teda keď chudobný človek po toľkom trápení a starosti si sadne, aby na to zapomenul a minie svoj groš — to je taký brozný hriech?

— Pravdu majú!

— Preto je chudobný človek ešte aj dnes otrokom, lebo trpí, lebo nevidí ďalej od nosa, lebo nerozumie a nechce rozumieť: čo je to tá rovnosť.

— Pravdu majú.

— Ale prijde čas. Nebude rozdiel medzi človekom a človekom. Nebude pána, nebude chudobného. Nebude paloty, nebude chatrče. Nebude suchého chleba a prikrutého stola. Budeme spoločne jesť, spoločne pracovať; budeme sa spoločne šatiť a spoločne radovať. Nech žije rovnosť!

Rychtár sa zdesil nad touto rečou. I tak bol rozpalený, krv mu vrela v žilách. Tak hľadel na toho rečníka, jako na proroka, ktorý preto prišiel na svet, aby chudobného človeka hneď a zaraz vykúpil. Hlava mu hučala, srdce ale ešte nemal tak zlé, že by si nebol mohol myslieť: tomuto človekovi nemožno veriť!

— Von s tými kartami — revali ostatní besne a počím toto riekli, karty už chodily z ruky do ruky a peniaze brinkaly.

Štefko Čižmár sa len díval, díval bez slova. Jako utopenca voda ešte raz vyhodí na povrsie, než sa celkom ponorí: tak ním ešte raz zatraslo jeho vlastné svedomie.

— To nebude mať dobrý koniec, — mrmlal popod fúzy.

Medzi tým Krivonos hneď bol pri ňom, jako had sa doplazil k nemu a začal ho zväzdať:

— Ej, ej, pán rychtár, veď sú oni nie z toho hlúpeho sedliackeho rodu, že sa tak zdráhajú. Ani karty hrať nezvykli?

Ale rychtár aj po týchto slovách sa len ďalej díval. Nad tým sa zarazil, že jako veľa pije jeho kmotor. A ešte pritom vyhráva.

Zrazu, jako by sa bol s ním svet prevrátil! Jako čoby bol zas pri ňom ten neznámy duch, ktorý mu neprestajne šepkal:

— Vysmejú ťa, nebuď taký slabúch.

Už bol natoľko získaný, že túto obžalobu nenechá na sebe prischnúť. Rozopnul si pomaly vestu, potom siahnul do vrečka, vyňal mešec a sadnul ku kamarátovi. Zprvu len tak potajomne vkladal po krajciari. Vyhrál. Kto vyhráva, ten sa skoro dá omámiť. Tak pochodil aj Čízmár. Málo času bolo treba k tomu a karta sa obrátila. Už bolo po polnoci. Tváre boli bledé, oči zapadnuté, ich ťahy zničené. Hrozná náruživosť ich pojala, ktorá sa podobala zúfalstvu. Krivonos začal nesmierne vyhrávať.

— Stačí krivickému rychtárovi — a vyňal kožený pugilár.

— Počína svitať — riekol Krivonos, — ľudia už idú do práce.

— Dobre, — vykrikol rychtár, — ale zajtra budeme pokračovať.

Potom sa v tichosti rozišli.

Aj rychtár šiel plný starosti a keď chcel práve do svojej ulice zabočiť, stála pred ním stará Zuza.

— Nech ma teda dajú zavesiť — riekla s čertovským úsmevom; — no nech ma dajú zavesiť pán rychtár.

Rychtár neriekol nič, len vliekol širicu; zaiste nebol rád tomuto stretnutiu.

Verná manželka a deti už boli hore. Všetci sa zdivili, veď toto sa ešte nikdy nestalo.

— Ty si zas holdoval — riekne mu žena s udušenou rozčulenosťou . . .

Štefko nič neodpovedal, ľahnul si a spal . . .

Žena je podivné Božie stvorenie! Kým je dievča a doma pri rodičoch, taká je bojzlivá ako holubička. Keď sa ale stane manželkou a matkou, no vtedy opravdu, jako by ju boli vyčarovali. Stane sa hrdinom! Jestli treba hladuje, trpí, znáša, koná sily prevyšujúce práce, pri kolíske dieťaťa svojho prebďí celé noci.

K takémuto životu by mnoho krát nebol ani mužský súci.

Zvlášte dobrá žena a povolanie svoje vážne ponímajúca manželka má jednu veľmi peknú enosť, pritom ale aj neoceniteľnú. Že zná boľasť ukryť, že rodinnú nerest, chyby manžela hneď nevyzradí.

Nešťastná je tá rodina, kde ženin jazyk siaha až mimo domu. Jaká špatná vec je to, keď sa žena chodí radom ponosovať; keď sa na jej rodinu dajaká trpkosť vrhne, alebo prípadne manžel voľao zlého učini . . . zlému svetu vyhlási, že nenie nešťastnejšie stvorenie na zemi, jako ona, že jej manžel je taký a taký pijan! No, taká, ktorá dľa príslovia do svojho hniezda špiní, zaslúži, aby ju ľudia vysmiali.

Musi sa nechať, že krivické ženy neboly takéto. Vo všetkých päť rodinách (päť ria chodili na prednášky) uhostila sa žalosť, ale ani jedna sa nezmienuje druhej o tomto, bárs aj byly dobré priateľky.

Uplynuly mesiace, ale nočné túlačky neprestaly, ale zato ony ešte vždy mlčaly.

Chudera Konopková už-už padala z nôh. V jej srdci udusený ziaľ ju pomaly sušil a tá myšlienka, že deti

mnoho krát nemajú ani čo jesť, neraz ju k zúfalstvu priviedla. Tak sa maly aj ostatné.

Betka netrpela síce núdzu, lebo sa ešte dobre mali, ale so strachom hľadela do budúcnosti a vážne sa bála o hmotný a mravný úpadok manžela svojho.

(Dokončenie nasleduje.)

BESEDNICA.

Na bále.

— Dľa cudzieho. —

Chudobu a čistotu prezradzuje všetko v malej chyži. Niekoľko slamených stoličiek, stôl, niekoľko lacných obrázkov na stene a malými, dohora postavanými van-kúšami vysoko ustlaná posteľ . . . je celý nábytok chyže.

Na protivnej stene oproti posteli visí obraz Krista. Pod ním je biela svätenička so svätenou vodou.

A opodiaľ jaký rozdiel!

Jednoducho odená deva rozkladá po stole svoje utešené, vlnivé bálové šaty. Každá časť tých šiat je vkusne, ľahko zhotovená a po sukni vinie sa od pásu dolu široká červená hodvabná stužka. Pred posteľou stoja malé, pekné topánočky, — a opodiaľ na jednom malom stolku kytká voňavých ružových púkov, ktoré si deva večer zapletie do vlasov.

Áno, mladá ševkyňa oblečie si tieto nové šaty, ktoré si zadovážila prácou dlhých večerov. Jej večerná práca často trvala až do druhej hodiny po polnoci. Ale teraz, keď vidí šaty, oči sa jej zablisknú, na bledej tvári objavja sa ruže a v tušení rozkošnej zábavy i jej srdce bije prudkejšie.

Oh, Bál! Bál!

Tieto vábivé slová kolujú jej mysľou, tieto odpudzuje, keď stojí naklonená nad drahými šatami.

V blízkosti okna, cez ktoré sa ešte prerážajú paprsky zapadajúceho slnka, jedna druhá deva práve teraz dohotúva svoju prácu. Hotovila venec z umelých kvetov. Jej pohľad je o mnoho vážnejší, jej rty omnoho málomluvnejšie. Svojimi tenkými prstami neunavene skladá jeden k druhému zelené listy. Konečne zavila i poslednú ružu a Terezia až teraz rozhľadla sa po chyži. Udivená videla stáť svoju kamarátku nad vkusnými šatami.

S nežnosťou, v ktorú sa vmiešala sústrasť, díva sa na mladú svoju kamarátku, ktorá ako plachá veverka skáče okolo svojich pokladov. Terezia sa za chvíľku díva na ňu a potom prerečie.

— Lujza! Lujza! Či na veky chceš zostať neústupnou a márnivou; prosím ňu na všetko, nechod na ten bál. Nech ti príde na um, že bály sú nie pre chudobnú švajdlenu a nech ti prídu na um tie sľuby, ktoré si mi nedávno učinila.

Tvár Lujzy polial rumenec.

— Precenila som svoju smelosť — hovorila ďalej — tvoja dobrosrdečnosť ma vždycky dojala; teraz však — a z očí Terky vypadly dve veľké slzy.]

Lujza pristúpila k nej a chytiac ju za ruku takto riekla :

— Pre mňa plačeš! — zvolala. — A ja sa tak teším tomu bálu. Jedine tam viem zabúdať . . . Strašné videnie smrti, ktoré ma stále prenasleduje, tam za zvukov hudby zmizne. Áno, tam zabudnem, že smrteľný kašeľ ničí moje prsá, že horúčka trojí moju krv, že — konečne — behom krátkeho času odsúdená som na smrť. Zvuk hudby tak dotýka sa môjho sluchu, jako keďby mi vo sne niekto spieval. V osvetlení tanečnej dvorany vidím, ako pozorujú moje skoky a teší ma, keď počujem šeptanie, že lietam ako pierko. Zvlášte poľka ma zachváti. Stáva sa, že hudba len mne k vôli opätuje hru. Ja neustávam . . . Jedného môjho tanečníka nasleduje druhý a ja to sotva pozorujem. Ah! Keby vtedy mohla zomrieť, snáď by to ani za smrť nepovažovala.

Mladá deva, pokým takto hovorila, celá sa premenila. Na jej lícach objavily sa dve červené ruže, hlboké oči bliskaly a ľahké zachvenie prešlo jej všetkými žilkami.

Terezia sa zľakla. Chytila ruku svojej priateľkyne, nad ktorou bdela ako matka. Avšak tá malá ruka bola studená, jako keď by bola z mramoru.

— Lujza, drahá moja priateľka, — riekla prosiacim hlasom — prosím ťa, nechod dnes večer; si chorá, náruživosť ťa zachváti . . .

— Chorá! — zvolala Lujza a náhle zbledla. — Nie, nie! Cítim sa byť silnou . . .

A potom sa dive zasmiala.

— Som osemnásťročná. Len pár krátkych dní je predo mnou. Či môžem vystať z bálu, na ktorý ma toľko mladých ľudí očakáva? Mnohé devy budú mi tam závidieť.

— A keď by ťa teraz prestala prosiť a vystúpila by proti tebe s rozkazom, . . . keď by som sa na to odvolávala, že si mi sľúbila poslušnosť, keď si skoro zomrela od zimy a ja som ťa vytrhla z biedy a vzala pod svoju opateru?

Bôľny výraz prelietol teraz po tvári Lujzy a studený mráz prenikol jej telo.

— Terezia, — riekla a složila ruky, — to mi nikdy neopätuj. Pred tým by zutekala . . . Áno, ty si bola dobrá naproti mne, pravým anjelom strážcom voči úbohému dieťaťu, ktoré bolo vystavené všetkému zlému . . . Opuštená, vo svojom útlom veku vyslúžená zlostnej žene, ktorá ma učila kradnúť, luháť a žobrať: bez teba by bola zahynula . . . som ťa za to povďačná, milujem ťa, ale ty žiadaš odo mňa nemožnosť; mám také srdce jako ty . . . Milujem Boha, s ktorým si ma ty obznámila, milujem s tebou Ježiša a Pannu Mariu; ale cítim, že sa život lúči so mnou — a ja chcem žiť . . . dovoľ, aby sa zabavila.

Terka pomaly odvrátila tvár a neriekla viac ani slova. Novšie slzy z jej očí padaly na kvety, ktoré snáď mali tiež niekoho krásniť na tom bále.

Lujza prišločila k zrkadlu.

Tlumený výkrik vydral sa jej z pŕs keď videla, jaká je bleďa a jak bleďo horia jej oči.

— Oh, môj Bože! — vzdychla prestrašená.

Zamyslela sa. — Či mám ešte červenej barvy? Moje rty nebudú sa podobáť barve červeného jabĺčka? Prečo nehoria mi líca, prečo horia mi oči bliskavým plameňom? No len trpezlivosť, príde na to čas večer, tým lepšie! Tohto večera, ešte tohto večera budem ľahká ako pierce!

A mladá plúcnym neduhom stihnúť deva trasúcou rukou pribarvila si rty a brala na seba odev blaha.

Terka medzitým zapálila lampu a pri jej svetle pokračovala ďalej v svojej práci. V tom okamihu bozk dotknul sa jej čela, — na okamih prestala pracovať.

Pred ňou stála Lujza. Bola skutočne utešená v ružobarevných, stužkami okrášlených šatoch. K jej štihlej postave priliehala vlnistá látka a na jej tvári tkvela čerstvosť vzdor jej ťažkej chorobe, ktorá teraz, jako sa zdalo, len v jej hlbokých očiach sa ukrývala.

Život, pocit blaha tkvel na jej rtoch, ktoré sa usmievaly na Terku; a dobrá deva sklopila svoje oči, aby nevidela stopy smrti na tom čele, ktoré zatienovali ružové puky zapletené vo vlasy natešenej devy.

Keď ju Lujza vyobjímala, pýtala sa :

— Hneváš sa?

Mimovoľne jej vetila :

— Nech ťa Boh chráni!

A potom spýtala sa devy chcejúcej už odbehnúť:

— Máš na krku svätý obraz, ktorý si dostala od pána farára?

— Svätý Michal? Nikdy ho nesložím.

— Počkaj, dám ti ešte niečo.

Terka začala hľadať vo fiociku stolka, v ktorom ukrývala svoje lacné poklady. Potom vyňala obraz Panny Marie, ktorý bol pripevnený na širokú bielu stužku a zavesila ho na krk svojej priateľkyne.

— I týmto budeš krajšia . . . a aspoň nebudeš samotná v tej víriacej zábave. Obraz Bohorodičky bude ťa chrániť pred zlým. A Lujza, prosím ťa, príď domov so susedmi, zostaň tam čo možno najkratší čas, i do tých čias sa budem modliť za teba.

— O polnoci budem doma! — odpovedala snivá deva vzdiaľujúc sa v skokoch poľky.

Zvuky cigánskej hudby v tanečnej dvorane pohly mládež do tanca. Všetko sa točilo, všetko plesalo, ale zručnosť hudobníkov a ich vytrvanlivosť presahovala sily tancujúcich párov. Pomaly tancujúce páry vystávaly až konečne zostalo v prostredí dvorany len niekoľko párov, točiac sa v teplom ovzduší. O krátku chvíľu tancoval už len jeden pár . . . hudobníci ako by boli dostali novú chuť, rezká hudba znela dvoranou a zvedaví bálovníci shromaždili sa okolo páru, ktorý ešte vždy neunavne tancoval.

— Bravo! — ozývalo sa so všetkých strán. — Bravo, Lujza! Tancuje ako pierko!

— Uvidíme, kto dlhšie vydrží! — zvolal ktosi.

— Hoďvót!! — reval druhý.
 — Zaiste Lujza!
 — Nie, jej tanečník!
 — Richard to nevydrží!
 — Húzd rá! — kričali na cigána tí, ktorí sa obávali že cigáni ustanú.

A v tomto hluku rozličných blasov zrazu ozval sa prenikavý hlas:

— Richard spadol!

Strach zamenil veselosť. Lujza padla na koleno; odviedli ju k stoličke, kde začala zamdlievať.

V nasledujúcom okamihu však jako by bola nabrala nových síl. Vyskočiac začala sa sama točiť. Jej oči horely tak ako dosavád nikdy, na jej rozrumenenej tvári bolo však badať príznaky, že ju opúšťajú smysly. Ona už neprináležala zemi, povznášala sa na druhý svet.

Zrazu začala sa triasť, z prs vydral sa jej zúfalý výkrik a zatým prúd krve vyhrkol jej z úst na červeno zbarviac jej bálové šaty.

Keď potom úbohú Lujzu usadili na jednu pohovku, okolo stojacich prekvapilo to, že úbohá deva kŕčovite stíska obraz Bohorodičky. Prekvapení dívali sa jeden na druhého a viacerí odišli od zomierajúceho dieťaťa.

Vtedy vstúpil do dvorany policajt.

— Čo sa stalo?

— Jedno dievča zomiera!

— Rozíďte sa! Zaveziem ju domov. Postarajte sa, páni, o voz!

Bálová spoločnosť rozhodila sa domov a viacerí z mladých ľudí poznamenali:

— Kto nám nahradí Lujzu!

V tomto sa javila celá sústrasť nad Lujzou, nad chudobnou ševkyňou, ktorá dfa svojej vôle v tanci ztratila povedomie, ktoré sa jej viac nenavrátilo.

HOSPODÁRSTVO.

Povinnosti včelára v decembri.

Vypchanie prázdnych komôr v úloch je jednou z najhlavnejších úloh; úly z vonku ale nenie radno obložiť slamou, listim atď., lebo do tohoto steliva sa uhniezdia myši a ustavične znepokojujú včely. Pasce na myši treba čo v najhojnejšom počte vo včelíne rozložiť.

Preto tento mesiac treba na to dbať, aby ďatle, myši, pinky včely neznepokojovaly. Preto včelár ešte prísne nech obzre včelín, nech preskúma, či nezostala ešte niekde nezalepená špára? Alebo či nepovypadovalo mazivo?!

Na letáče padajúce lúče potrebné prekaziť tienidlami (odporníkami), aby tieto lúče včelky nevyvábily, lebo veru teraz každá životom zaplatí terajší výlet.

Tieto odporníky prekážajú aj ostrému vetru, ktorý viac škodí, než pri tichom počasí 10--12 stupňový mráz.

Kto má dobre suchú pivnicu, alebo dosť teplú a pokojnú komoru, tam môže včely najlepšie prezimovať. Takéto zimovanie je síce s väčšími nákladkami spojené,

vyžaduje aj viac práce, no pre tých včelárov, ktorí na ďalšie miesta vynášajú včely na leto, alebo ďalej od domu, v zime na nie ľahko prístupnom mieste majú postavené včelíny, sa lepšie vyplatí. Blízko domu postavené a ľahko prístupné včelíny sú najistejším zimoviskom pre včely.

Prázdne komory v úle je najlepšie papierom vyplniť. Niekde majú obyčaj včelári tento mesiac pred Vianocami med vyberať. To čini len nemúdry, včelárstvu sa nerozumiaci a vôbec neumelý včelár zvlášť, jestli to robí vo veľmi studený čas. Keď sme včely na zimovisko zaopatřili, nemáme úly otvárať až koncom apríla alebo začiatkom mája. Miesto odporníkov môžeme popred celý včelín stenu z tenkých dosák alebo z rohože spraviť, tým docielime to, že nám chujavica nenaduje sňahu do včelína.

LITERATURA.

Vianočná pastierska hra. Vo dvoch jednaniach. Maďarsky napísal Karol Erdősi. Preložil a čiastočne prepracoval Baltazár Morávek. V Trnave. Tlačou a nákladom Adolfa Horovitzu. Cena 24 halierov (12 kr.) — Odporúčame.

CHÝRNÍK.

Pamiatka narodenín kráľovnej. Z príležitosti výročitého dňa narodenín kráľovnej, ktorý padá na 24. decembra, skoro všetky spolky a ústavy hlavného mesta uzavrely, že v tento deň usporiadajú pamätne slávnosti. V kaplnke sv. Žigmunda v Budíne 26. dec. bude omša.

Vyznačený professor. Jeho veličenstvo kráľ udelil rektorovi technickej university Alexandrovi Liphaymu titul kráľ. dvorného radcu za tie zásluhy, ktoré si na poli vedy a výučby nadobudnul.

Minister na poľovačke. Minister výučby a náboženstva Wlassics so svojim väčším synom tieto dni došiel do Košíc odkiaľ spolu s rožňavským biskupom Ivánkovicsom na biskupovej štvorke zaviezol sa do Torny, kde za dva dni poľoval.

Pápež grófovi Ferdinandovi Zichymu. Pápež Lev XIII. poslal Ferdinandovi Zichymu z príležitosti jeho 70. narodenín latinský list, v ktorom mu posielal svoje apoštolské požehnanie a blahoželá ku narodeninám prajúc mu dlhého života.

Nový majiteľ letohrádku pri Štrbskom plese. Prätendent francúzskeho trónu a zať arcikniežata Jozefa princ Filip Orleanský i so svojou manželkou arcikňažnou Dorotou v novembri viac dní ztrávil na Štrbskom plese, a vtedy čarokrásny vidiek tak sa zapáčil princovi, že hneď kúpil od Jozefa Szentiványiho jeden letohrádko za 28.000 korún.

Smrť. Bývalý predseda rakúskej snemovne vyslanec, dr. Franc Smolka, skutočný vnút. tajný radca zomrel dňa 4. t. m. v Lvove. Dr. Smolka, ktorý hral veľkú rolu vo verejnom živote Austrie, narodil sa v Kalune v Haliči r. 1810. Pochovajú ho na štátne trovy.

Štvrtý ev. farár na Čabe. Evanj. cirkev a. v. na Békéš-Čabe tak sa rozmohla, že dosavadní traja kňazi nestačili už konať svoje povinnosti. Následkom toho cirkev vyvolila si i štvrtého kňaza v osobe Juraja Csepregyho.

Na Margitínom ostrove, ktorý je majetkom arcikniežaťa Jozefa, následkom postavenia mostu spájajúceho sihoť s Margitínym mostom, nachodiacie sa budovy budú vypadáť veľmi nízko. Následkom tohto arciknieža dá päť budov americkým spôsobom podvihnúť a na poltrefa metra podmurovať. Smluva so staviteľom je už uzavretá.

Vyznačenie. Jeho veličenstvo kráľ Franca Obernauera, dozorcú vodu dodávajúceho stroja v Baňskej Štiavnici vyznačil strieborným záslužným krížom s korunou za jeho 50ročnú vernú službu.

Robotnícka bursa. Sprestredkovanie práce medzi zamestnávateľom a robotníkom blíž sa k uskutočneniu. Minister kupectva Hegedüs, ako sme to už boli viac krát písali, v Budapešti chce založiť robotu sprostredkujúcu kanceláriu, ktorá by bez práce stojacim robotníkom bezplatne zaopatřila robotu a tak i výrobok. Hlavné mesto už aj odhlasovalo päť tisíc korún na tento skutočne prepotrebný ústav.

Cheú mať štátnu školu. Len minule sme oznámili, že zastupiteľský výbor Kys. Nov Mesta *jednohlasne* uzavrel poprosiť vládu o postavenie štátnej školy, ku čomu i sami mešťania cheú prispieť podporou, len aby čím skôr dostali štátnu školu. Podobný pohyb vzkršol teraz i vo *Varine*, kde tamojší občania už tiež robia prvé kroky, aby dostali štátnu školu.

Dohra varínskej voľby. Jako známo, pre prechmaty a urazenie volebného práva počas krajinskej voľby vo Varine dňa 12. nov. r. 1896 odbyvanej, predseda voľby barón Karol Kloch a jeho spoločníci boli postavení pred súd. Súd v Trenčíne, ktorý súdil v tejto záležitosti, posúdil Antona Janecseka, notára vo Veľkej Divine, Adolfa Bednára, notára v Tarchovej, Jozefa Pfligela, notára vo Varine a Jána Bizu, notára v Belej každého na zaplatenie 30 zl. hlavnej a 10 zl. pobočnej pokuty, prípadne na 8 dní väzenia; žilinského exekútora Ludvika Garaiho na 40 zl. hlavnej a 10 zl. pobočnej pokuty, prípadne na 10 dní väzenia a konečne Hermanna Grúna obyvateľa v Rašove na 60 zl. hlavnej a 20 zl. pobočnej pokuty, prípadne na 16 dní do väzenia. Oproti tomu súd oslobodil predsedu baróna Klocha, Napoleona Tomeka, notára v Trenč. Makove a Kajetána Hlucšila notára v Kys. Nov. Meste, jako i tamojšieho notárskeho pomocníka Adolfa Porgesa. Tento výrok potvrdila prešporská kráľ. tabula a teraz následkom apeláty potvrdila ho i kráľ. kúria. Týmto je teda záležitosť urazenia volebného práva vo Varine skoučená.

Pokoj na Sarvaši. V evanj. cirkvi na Sarvaši byly vzkršly zmutky ako sa majú bohoslužby vykonávať: či len po slovensky alebo len po maďarsky. Otázka prišla pred békéšský seniorát, ktorý ju na konvente v Slovenskom Komlóši rozriešil tak, aby sa týždenne zamieňave odbyvaly slovenské a maďarské služby Božie.

Kráľ fiškáli v čiernom odeve. Medzi kráľ. fiškálmi vzkršnul ruch, aby na trestné pokonné pojednávania chodievali v čiernom odeve, lebo jasný barvistý oblek pri vážnom akte uráža oko a nevzbudzuje dostatočnú úctu.

Požiar. Vo Veľkej Paludzi (Liptov) vypukol požiar, ktorý pohltil tri gazdovské budovy statkárov Mikuláša a Michala Platthyho. Škoda obnáša asi 10.000 zlatých. Budovy byly poistené.

Posúdený sirotský otec. Špatným otcem sirôt bol Vincenc Melčický okresný sirotský otec v Považskej Bystrici. Tak „otcovský“ šafáril s majetkom a peniazmi sirôt, že asi 2.73 zl. obrátil na svoje ciele. Bol postavený pred súd, ktorý Melčického posúdil na 10 mesiacov žaláru a na ztratenie politických práv. Posúdený apelloval.

Samovražda. V Sv. Jánoch (liptovská st.) jedna už od dlhšieho času na rozume pomätená žena menom Anna Skubik rod. Révaj obesila sa. Keď ju našli, bola už mrtvá. Otec nešťastnej ženskej tiež bol skončil svoj život samovraždou.

Krvavá pomsta. Ohavný prípad krvavej pomsty udal sa tieto dni v Satmári. Eleméra Pappa, žiaka siedmej gymnasiálnej triedy, syna Júliusa Pappa st. tkára v blízkej obci Udvari našli na ceste medzi Satmárom a Udvarim zastreleného. Nikto nevedel, kto a prečo spáchal vraždu na nadanom, peknom šuhajovi a až o týždeň pozdejšie prišla polícia na stopu vrahovi. Asice satmárska polícia zatkla Zoltána Pappa, vlastného to strýca zastreleného mladíka, lebo je základné podozrenie, že on zastrelil, lebo dal zastreliť nešťastného chlapca. Zoltán Papp premrhal svoj otcovský podiel a potom ustavične sdieral svojho brata, Elemérovho otca, ktorý znujúc podporoval naničhodného človeka, úplne snal s neho ruku. Zoltán Papp veľmi sa hneval za to na svojho brata a viackrát sa vybráždil, že pomstí sa na tom, kto je najdrahší jeho bratovi. Že vražda je Zoltánovo dielo, to dosvedčuje jedon satmársky holič menom Ondrej Helmecký, ktorému Zoltán Papp viackrát sľuboval 500 zlatých, ak Eleméra Pappa vyláka niekam za mesto a tam sotí do rieky Samoš alebo iným spôsobom snesie ho so sveta. V ten deň, keď vražda bola spáchaná, tiež nahováral Helmeckého ku obavnému činu, tento však zavrhnul hnusné nabídnutie a keď vraždu objavili, hneď sa blásil u polície, kde prezradil Zoltána Pappa. Policia vedie rozsiahle vyšetřovanie. Zoltán Papp mal i spoločníkov a síce dvúch sľubov, ktorí slúžili u Bélu Pappa statkára v Udvari. Bélu Pappa, ktorý bol starším bratom zastreleného Eleméra a jako statkár sám na svojom statku hospodáril, zatkli tiež spolu s jeho sluhami. Výsledok vyšetřovania s veľkým napnutím očakávajú na celom okolí.

Pre poburovanie. Anton Novák, 21ročný sadzač preložil jeden článok z akéhosi ruského letopisu, ktorý obsahoval poburovanie proti národnostiam. Novákov preklad vyšiel v turč.-sv.-martinských Národných Novinách, na čo bol Novák postavený pod obžalobu pre poburovanie. Budapešianska porota posúdila Nováka na jeden týždeň do štátneho väzenia, na zaplatenie 50 zlatovej peňažnej pokuty a na zaokrytie vyskytnuvších sa pravotných trov.

Telegrafické spojenie medzi Budapešťou a Londýnom. Dňa 4. t. m. minister obchodu Hegedüs zahájil prvé bezprostredné telegrafické spojenie medzi Budapešťou a Londýnom jedným telegramom, ktorým pozdravil kniežata Norfolk a hlav. direktora pošty v Anglicku. Na to hneď doletel i Norfolkov poďakujúci telegram do Budapešti. — Nová telegrafická čiara je asi 2200 kilometrov dlhá a cez prieply La Manch ide popod more čo kábel. Ku uskutočneniu tohoto telegrafu prispelo nielen Uhorsko, ale i Austria, Svajciarsko, Francúzsko a Anglicko, cez tieto štáty ťahá sa totiž nové telegrafické spojenie, ktorého práca trvala poldruha roka.

Chceli by si vychovať pohanov. V Budapešti našli sa štyri famílie, ktorých „múdre“ hlavy namysleli si, že teraz keď máme náboženskú slobodu, nemusia svoje detky dať vyučovať náboženstvu a preto im aj zakázali učiť sa náboženstvu. Rodičia jedného dieťaťa sú baptisti, dvúch dietok rímsko-katolíci a rodičia štvrtého dieťaťa ev. reformáti. Vec bola oznámená príslušnej školskej vrchnosti, ktorá postavila sa na stanovisko zákona z r. 1895, a pokiaľ tento zákon nepozná bezkonfesionálne deti, teda donúti rodičov, aby svoje deti dali vyučovať v náboženstve toho vierovyznania, v akom boli krstení patriční rodičia. V tom páde, ak by predsa vzdorovali, rodičov budú prísne trestať.

Z pomsty. V Záhrebe žandársky poručík Seteczka vystriehnuť na ulici hlav. lesného dozoreu Langa a strelil naňho revolverom. Guľa ranila Langa len nepatrne. Útočník potom strelil si do čela a mŕtvý klesnul na zem. Hovorí sa, že poručík preto chcel zastreliť Langa, lebo ho tento pre rôzne neriady oznámil vyššej vrchnosti, následkom čoho poručík mal ztratíť svoje postavenie.

Biely havran. Heinrich Goar kupec z Frankfurtu r. 1892 ušiel do Ameriky zanechajúc dlhu vyše 360.000 zlatých. Goar usadil sa v San-Francisko, kde zas počal kupiť a tak dobre sa mu vedie, že teraz 180.000 mariek poslal priemyselnému výboru do Frankfurtu, aby tento obnos podelil medzi jeho veriteľmi a sľúbil, že o krátky čas zas pošle taký obnos na úplné vyrovnanie svojich podlžností. Zaiste zriedkavý prípad v terajších časoch.

Prešibaní zloději. V Debrecíne vlámali sa do súdnej paloty zloději a chceli tam prevrtať wertheimku, ale sa im to nepodarilo, lebo zaiste ich ktosi poplašil. Policia myslí, že medzi zlodějmi — ktorých ešte nechytli — je i nedávno jeden z väzenia prepustený rab, ktorý dobre zná miestne okolnosti.

Pre paklík dohánu. V zemplínskej obci Merník strojníkovi pri mláťačke u Natana Berkovitsa ktosi ukradol paklík dohánu a strojník prišiel do takej zlosti, že sa revolverom vyhrážal okolo stroja pracujúcim robotníkom ak mu dohán nevrátia. Medzi robotníkmi a strojníkom strhla sa bitka, načo pribehol Berkovics urobiť poriadok. A to bolo jeho nešťastie. Zdivelý strojník revolverom dvakrát strelil na Berkovicsa. Jedna guľa ranila arendátora na ramene, druhá guľa trafla mu do žalúdka. Berkovics hneď klesnul na zem a teraz zápasí so smrťou. Strojníka odovzdali súdu.

Policajti na bicykloch. Vo Viedni od istého času nočné policajné patrole na bicykloch konajú svoju službu a to tak dokonale, že najbližšie aj v Budapešti zaopatria nočné stráže bicyklami. — Ak to pojde tak ďalej, než kone našim potomkom budú ukazovať už len v muzeuoch.

Mučili ich. Nedávno boli neznámi zloději obkradli farára v Čarnóháze. Žandári chytili deväť ľudí ale veľkóvársky súd ich oslobodil, lebo sa bránili tým, že len preto priznali sa ku lúpeži, lebo ich žandári veľmi mučili. Lekári prezkúmali obžalovaných, na tele ktorých aj našli znaky poukazujúce na trýznenie. Súd oznámil vec žandárskemu veliteľstvu, ktoré proti obvineným žandárom zaviedlo disciplinárne vyšetrovanie.

Ukradli šaty. V Budapešti je prísny poriadok že keď niekto zomre na nákazlivú nemoc, všetku bielizeň a periny po zomrelom soberú na voz a odvezú cieľom desinfikovania do ústavu. Tak i tieto dni viezli na voze desinfekčného ústavu po jednom na nákazlivú chorobu zomrelom šaty, keď zrazu paholok spozoroval, že ktosi s voza ukradol nakazenú bielizeň. Hneď bežal na políciu, ktorá aby sa vyšlo nebezpečeniu rozvlečenia nemoce, vyslala viac tajných policajtov, aby zloději v chytili. Krádež stala sa rano a večer traja zloději, tuláci zo zamestnania, sedeli už vo väzení. Ale čo je najhlavnejšie, detektívi našli aj ukradené veci, ktoré zas odovzdali desinfekčnému ústavu na očistenie.

Zvláštne manželstvo. V Rige vdova jedného väzeného pána na patričný súd obrátila sa s tou podivnou prosbou, aby jej dovoleno bolo zas nosiť jej staré rodičovské meno, lebo jej manžel, s ktorým vyše 20 rokov žila, nebol muž, ale žena. Keď sa „vdovy“ spýtali, že prečo neoznámila tento prípad ešte za života svojho manžela, odpovedala, že sa hanbila odhalíť svetu toto zvláštne manželstvo. Súd zaviedol vyšetrovanie, či udanie vdovy skutočne zodpovedá pravde. — Takýto prípad neni tak zriedkavý, lebo už často sa stalo, že žena so ženou alebo i muž s mužom žil v manželstve. Lekárska spisba vypočítala viac takýchto abnormálnych prípadov.

KU OBRÁZKU.

Sňahový tunel v priesmyku.

Vo vrchovných severných stranách sveta sňahové fujaky neraz na dlhší čas znemožnia každú premávku. Obrovské spusty sňahu zaveje fujak jak na dráhy želez-

ničné tak i na hradskej cesty a prenávká stane sa na čas nemožnou. Obzvlášť vo svahoch, v priesmykoch medzi vysokými vrchami po takých sňahových fujaviciach stáva sa cesta nemožnou. Víchor nanesie ta sňahu toľko, že povstávajú v priesmykoch nové sňahové vrchy, ktoré zväčša odstraňuje len slnce svojimi teplými lúčami. Neraz sa stalo, že obzvlášť v ďalekých severných častiach jak Európy tak Ameriky sňahové chujavice zavialy nielen záprah s cestujúcimi, lež i celé vlaky. Len minulej zimy v Severnej Amerike bol taký sňahový fujak, že znemožnil cestu vlaku a potom celý vlak zavial tak sňahom, že len niekoľko sto robotníkov po viac dňovej práci vyslobodilo nešťastných cestovateľov a prekopalo cestu vlaku. Takéto fujaky neraz navejú zo sňahu rozličné podoby, figúry. Často po fujavici vidno hromady sňahu predstavujúce rummy domov, zámku atď. I náš obrázok predstavuje takúto hru sňahového fujaku, k čomu však dopomohla poloha tamojších vrchov. V ďalekých stepách severných mrznúci sňah nesený prudkým fujakom s vrchov utvoril tunel v priesmyku nad cestou. Stáva sa však v tých krajoch, že keď spadlo mnoho sňahu, sami obyvatelia prekopú takéto tunele do sňahu, aby umožnili v dobe zimnej premávku s ostatným svetom.

ODKAZY REDAKCIE.

Pán Sz. J. v *Horných Š.* Časopis vám budeme zasielať. Prosíme o dopisy a o rozširovanie nášho časopisu.

Pán *Radošinka*. Zaslany článok vyjde vo vianočnom čísle. Prosíme o ďalšie práce.

Ct. p. *Anthony Zorichak Bitumen, Pa.*: Náš časopis do Ameriky stojí ročite 3 zlaté.

Ct. p. *Štef. Králik vo Valenciennes, Francúzsko*: Náš časopis do Francúzska stojí ročne 2 zl. 50 krov.

Cena potravných článkov.

Budapešť, 7. decembra.

V budapeštianských tržniciach predávaly sa podrobne nasledovné potravné články za tieto priemerné ceny:

Mäso: *Hovädzina* predok 68, zadok 80, polievková

72, jazyk 72, obličky, ľadviny 90, čistené 180 krov za 1 klg. — *Barančina*: predok 90, zadok 120 krov — *Telacina*: 80, lopatka 82, stehno 100 krov za 1 klg. — *Bravčovina*: 64, stehno a lopatka 72 krov za 1 klg. — *Šunka*: pražská 90, surová 68 krov za 1 klgr.

Masť: Sviňská 58 krov, loj 56 krov, slanina ku roztopeniu 56 krov a husacia masť 120 krov za jeden kilogramm.

Drúbež: Za jedno kura 65, sliepku 85, kohúta 100 krov. Za jednu tučenú kačku 120, za tučenú hus 350 krov. — *Očistená drúbež*: kura 60, sliepka 75, kapúň 100 krov, hus 300 (za jeden klgr. 58 krov), morka za kus 240 krov, a kačka za kus 95 krov.

Vajcia: Ku vareniu väčšie 6 kusov za 20 krov, menšie 32 kusov za 1 zl., ku čaju 5 kusov za 20 krov.

Ryby: Kapor 75, sumec 90, štika 60, zubáč 90, jesater 180, okúň 90 krov. Raky: kus za — krov.

Rozličnosti: Maslo gazdovské 95, ku čaju 115 krov za 1 klgr. Tvaroh 22 krov za kilo. — Smotana 28 krov za liter. — Pár holubov — krov, divá hus —, divá kačka 55, jarabica 75 krov za kus. — Zajac za kus 1 zl. 30 krov. — 1 klgr. divej svine 45 krov, stehno srny 350 krov. — Zemiaky 3 kr. za klgr.

Múka: Pšeničná múka predávala sa za tieto priemerné ceny:

číslo:	0	1	2	3	4	5
zlat.	13 30	12 70	12 10	11 50	11 00	10 40
číslo:	6	7	7 1/2	8		
zlat.	9 60	8 60	7 10	5 90		

Pšeničné otruby drobné po zl. 4 20, hrubé po 4 30.

Zeleniny: *Zemiaky* ružiaky zl. 1 50—2 00, žlté zl. 2 10—2 20, rožky zl. 4 00—6 00, biele zl. 1 30—1 60 za metr. cent *Kapusta* (v hlávkach) za kus 6 krov. — *Cibuľa* zl. 2 50—4 20 m. c. *Zeler* 100 kusov zl. 80—1 50.

Strova: *Hrach* nový — kr., čistený starý 10—15 krov za liter. *Sošovica*: domáca 8—12 za klgr. *Riža* 10 krov za kilo.

Chlieb: miestny od pekára biely 13—15 krov, čierny 10—11 krov za kilogrammu.

Budapeštianska burza s úradným značením cien dňa 7. decembra

Obilie	Jakosť dla hekt.	Za 100 kilogr.		Cenné papiere	Peniaze	Tovar	Cenné papiere	Peniaze	Tovar
		od	do						
Pšenica banátska ..	75-81	7 65	8 35	Štátny diň.			Prvá uhor. poisť. spol.	3040	3080
" peštianska ..	75-81	7 60	8 35	Uhorská zlatá renta 4% ..	116 25	116 75	Pešť. uh. kupec. b.	1415	1420
" stolnobelehradská ..	75-81	7 65	8 40	" korunová renta 4% ..	95 00	95 40	Pešť. prvá vlast. sporiteľňa ..	8275	8325
Raž (žito) ..	70-72	6 00	6 10	Uhorské regalové úpisý 4 1/2% ..	99 75	100 75	Šalgó-bariánska baňa na uhlie	310 00	311 00
Jačmeň na krm ..	60-62	5 80	5 90	" premiové úpisý ..	159 50	160 50	Záložné listy.		
" na páľku ..	62-64	5 55	5 65	Uhorská liasko-segedínska po- žička 4% ..	137 25	138 25	Uhorského pozem. úverkového ústavu 4% ..	94 50	95 50
" na várku ..	64-66	6 25	6 50	Uhorská žel. požička 4 1/2% v zl. vyvážkové úpisý 4% ..	120 00	121 00	Uhorského úver. záložného ús- tavú 4 1/2% ..	100 00	101 00
Ovos ..	39-41	5 20	5 35	Spoločná požička v bež. penia- zoch 4 1/2% ..	94 00	95 00	Uh. úver. ústavu s prémieou 4% ..	118 00	119 00
Kukurica ..	—	5 30	5 80	Žreby.			Peniaze.		
Prosó ..	—	5 30	5 50	Spolku „Jó szív“ ..	3 10	3 40	Cisársky dukát ..	5 70	5 75
Repica ..	—	11 60	12 10	Uhorského „Červeného kríža“ ..	9 25	9 50	Dvadsat-frankovník ..	9 57	9 61
Datelínové semä, luc. ..	—	42. —	46. —	Bakúského ..	19 75	20 25	Nemecká ríšska mautka ..	59 00	59 20
" červené ..	—	52. —	60. —	Bazilika ..	6 00	6 50	Striebro ..	—	—
Sviňská masť peťianska ..	—	49 00	49 50						
" " vídiecka ..	—	—	—						

Platný od 1. októbra 1899.					Vozný železničný poriadok.					Platný od 1. októbra 1899.									
Párkány-Nána—Léva. Léva—Garam-Berzencze.					Garam-Berzencze—Léva. Léva—Párkány-Nána.														
Stanice.	triedy	osobný vlak I—III.	miešan. vlak I—III.	osobný vlak I—III.	miešan. vlak I—III.	Stanice.	triedy	miešan. vlak I—III.	miešan. vlak I—III.	osobný vlak I—III.	miešan. vlak I—III.	Stanice.	triedy	osobný vlak I—III.	miešan. vlak I—III.				
Párkány-Nána	ind.	5:35	9:05	4:08	—	Garam-Berzencze	ind.	—	4:25	—	12:30	Jalna	—	—	4:33	—	12:38		
Köhid-Gyarmath	»	5:52	9:22	4:25	—	Saskó-Váralja	»	—	4:44	—	12:49	Garam-Szt.-Kereszt	»	—	5:01	—	1:06		
Kéménd	»	6:07	9:37	4:40	—	Geletnek-Szklenó (Sz.-für.)	»	—	5:24	—	1:26	Szénásfalu-Vihnye (V.-für.)	»	—	5:35	—	1:34		
Bény	»	6:19	9:49	4:52	—	Zsarnócza	»	—	6:02	—	2:00	Zsarnócza-Fürészmalom	»	—	*6:07	—	*2:05		
Csata	érk.	6:31	10:01	5:05	—	Garamrév	»	—	*6:14	—	*2:12	Rudnó	»	—	6:30	—	2:28		
Oroszka	ind.	6:47	10:27	5:29	—	Ujbánya	»	—	6:45	—	2:40	Garam-Szt.-Benedek	»	—	7:16	—	3:11		
Garam-Damásd	»	6:57	10:37	5:39	—	Kovácsi	»	—	7:27	—	3:22	Nagy-Kosmály	»	—	7:38	—	3:36		
Zeliz	»	7:09	10:50	5:52	—	Léva	ind.	5:05	—	9:45	4:25	Alsó-Várad	»	—	5:23	—	10:03		
Nagy-Salló	»	7:36	11:18	6:20	—	Nagy-Salló	»	5:46	—	10:26	5:17	Zeliz	»	—	6:08	—	10:49		
Alsó-Várad	»	7:53	11:35	6:37	—	Garam-Damásd	»	6:20	—	11:01	6:04	Oroszka	»	—	6:31	—	11:11		
Léva	ind.	8:20	—	—	7:14	Csata	»	6:38	—	11:18	6:32	Bény	»	—	7:09	—	11:36		
Nagy-Kosmály	»	8:38	—	—	7:38	Nagy-Salló	»	6:48	—	11:26	7:03	Kéménd	»	—	7:20	—	11:47		
Kovácsi	»	8:46	—	—	7:48	Garam-Damásd	»	6:58	—	11:36	7:17	Köhid-Gyarmath	»	—	7:33	—	12:00		
Garam-Szt.-Benedek	»	9:04	—	—	8:19	Alsó-Várad	»	7:09	—	11:46	7:33	Párkány-Nána	érk.	—	7:49	—	12:17		
Ujbánya	»	9:25	—	—	8:57	Nagy-Salló	»	7:20	—	11:56	7:58								
Rudnó	»	9:30	—	—	9:08	Garam-Damásd	»	7:31	—	12:06	8:06								
Garamrév	»	*9:41	—	—	*9:20	Oroszka	»	7:42	—	12:16	8:17								
Zsarnócza-Fürészmalom	»	*9:47	—	—	*9:29	Bény	»	7:53	—	12:26	8:28								
Zsarnócza	»	10:00	—	—	9:54	Kéménd	»	8:04	—	12:36	8:39								
Szénásfalu-Vihnye (V.-für.)	»	10:13	—	—	10:12	Alsó-Várad	»	8:15	—	12:46	8:50								
Geletnek-Szklenó (Sz.-für.)	»	10:19	—	—	10:33	Nagy-Salló	»	8:26	—	12:56	9:01								
Garam-Szt.-Kereszt	»	10:37	—	—	11:08	Garam-Damásd	»	8:37	—	13:06	9:12								
Saskó-Váralja	»	*10:44	—	—	11:18	Csata	»	8:48	—	13:16	9:23								
Jalna	»	10:53	—	—	11:29	Nagy-Salló	»	8:59	—	13:26	9:34								
Garam-Berzencze	érk.	11:00	—	—	11:37	Garam-Damásd	»	9:10	—	13:36	9:45								
Tót-Megyer—N.-Bélicz. N.-Bélicz—Privigye-Bajmóc.					Privigye-Bajmóc—N.-Bélicz. N.-Bélicz—Tót-Megyer.														
Stanice.	triedy	osobný vlak I—III.	osobný vlak I—III.	osobný vlak I—III.	osobný vlak I—III.	Stanice.	t.iedy	osobný vlak I—III.	miešan. vlak I—III.	osobný vlak I—III.	osobný vlak I—III.	Stanice.	t.iedy	osobný vlak I—III.	miešan. vlak I—III.	osobný vlak I—III.	osobný vlak I—III.		
Tót-Megyer	ind.	4:15	11:55	4:10	7:20	Privigye-Bajmóc	ind.	8:50	11:3	—	4:55	Koós	»	—	4:02	11:49	—	5:07	
Annamajor	»	*4:26	*12:06	*4:21	*7:31	Nyitra-Novák	»	4:14	12:06	—	5:19	Nemes-Kosztolány	»	—	4:29	12:29	—	5:34	
Nagy-Surány	érk.	4:37	12:17	4:32	7:42	Nyitraszeg	»	4:40	12:44	—	5:45	Oszlány	»	—	4:48	12:55	—	5:53	
Ondrohó	ind.	*4:56	12:39	*4:48	8:02	Nagy-Ugrócz	»	4:59	1:18	—	6:05	Simonv	»	—	5:06	1:27	—	6:12	
Komjáth	»	5:08	12:51	5:00	8:14	Nagy-Bélicz	érk.	5:15	1:38	—	6:21	Nagy-Bélicz	ind.	—	5:20	—	1:53	6:36	
Nagy-Kér 6. sz. ór.	»	*5:22	*1:05	*5:14	*8:28	Kis-Bélicz	»	*5:24	—	*1:57	*6:40	Kis-Bélicz	»	—	*5:24	—	*1:57	*6:40	
Ivánka	»	5:40	1:23	5:33	8:47	Nyitra-Zsambokrét	»	5:33	—	2:06	6:49	Nyitra-Zsambokrét	»	—	5:33	—	2:06	6:49	
Nyitra	érk.	5:57	1:40	5:50	9:04	Chynorán 15. sz. ór.	»	5:40	—	*2:12	*6:55	Bossány	»	—	5:9	—	2:22	7:04	
Kajsza 10. sz. ór.	ind.	6:13	*1:56	6:06	—	Nagy-Tapolcsány	»	6:12	—	2:44	7:27	Nagy-Tapolcsány	»	—	6:12	—	2:44	7:27	
Üzbégh	érk.	6:22	2:05	6:15	—	Nyitra-Ludány	»	6:30	—	3:07	7:46	Szomorfa	»	—	6:30	—	3:07	7:46	
Vicsap-Apáti	ind.	*6:41	*2:25	*6:34	—	Szomorfa	»	6:53	—	3:33	8:09	Vicsap-Apáti	»	—	*6:59	—	*3:40	*8:15	
Szomorfa	»	6:51	2:35	6:44	—	Üzbégh	érk.	7:18	—	4:00	8:34	Kajsza 10. sz. ór.	ind.	—	*7:28	—	*4:19	*8:44	
Nyitra-Ludány	»	7:13	3:02	7:07	—	Nyitra	érk.	7:39	osobný 4:207	4:30	8:55								
Nagy-Tapolcsány	»	7:37	3:25	7:30	—	Nyitra	ind.	7:44	1:49	5:1	9:05								
Bossány	»	7:54	3:42	7:47	—	Ivánka	ind.	8:02	2:07	5:32	9:23								
Chynorán 15. sz. ór.	»	8:4	3:51	7:57	—	Nagy-Kér 6. sz. ór.	»	*8:17	*2:22	*5:47	*9:38								
Nyitra-Zsambokrét	»	8:11	3:58	8:04	—	Komjáth	»	8:32	2:37	*6:02	*9:53								
Kis-Bélicz	»	*8:20	*4:07	*8:13	—	Ondrohó	»	*8:41	2:47	*6:11	10:03								
Nagy-Bélicz	érk.	8:24	4:11	8:17	—	Nagy-Surány	érk.	8:52	2:58	*6:22	10:14								
Nagy-Bélicz	ind.	8:34	4:25	8:22	—	Annamajor	ind.	*9:12	*3:18	*6:45	10:34								
Simonv	»	8:45	4:39	8:33	—	Tót-Megyer	érk.	9:22	3:28	*6:56	10:44								
Nagy-Ugrócz	»	8:55	4:53	8:41	—														
Oszlány	»	9:06	5:18	8:52	—														
Nyitraszeg	»	9:15	5:20	9:01	—														
Nemes-Kosztolány	»	9:32	5:43	9:17	—														
Nyitra-Novák	»	9:45	6:01	9:30	—														
Koós	»	9:58	6:17	9:43	—														
Privigye-Bajmóc	érk.	10:10	6:32	9:55	—														
Garam-Berzencze—Selmezbánya.					Selmezbánya—Garam-Berzencze.														
Stanice.	triedy	nák. os. vlak I—III.	osobný vlak I—III.	miešan. vlak I—III.	Stanice.	triedy	nák. os. vlak I—III.	miešan. vlak I—III.	osobný vlak I—III.	Stanice.	triedy	nák. os. vlak I—III.	miešan. vlak I—III.	osobný vlak I—III.					
Garam-Berzencze	ind.	6:43	12:22	5:25	Selmezbánya	ind.	4:50	9:25	2:55	Selmezbánya	ind.	4:50	9:25	2:55					
Kecskés 3. sz. ór.	»	*7:09	*1:42	*5:49	Bélabánya	»	5:24	9:59	3:28	Bélabánya	»	5:24	9:59	3:28					
Bélabánya	»	8:00	1:27	6:38	Kecskés 3. sz. ór.	»	*5:55	*10:30	*3:59	Kecskés 3. sz. ór.	»	*5:55	*10:30	*3:59					
Selmezbánya	érk.	8:52	2:03	7:28	Garam-Berzencze	érk.	6:15	10:50	4:19	Garam-Berzencze	érk.	6:15	10:50	4:19					

* Podmienečne vlak zastane.

Hrabe čísla značia nočné hodiny.

Tlačou cis. a král. dvornej knižničiarne Viktora Hornyánszkeho v Budapešti